

SZÉKELYSÉG

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre 8 korona.
 Félévre 4 korona.
 Negyedévre 2 korona.
 Egyes szám ára 16 fillér.
 Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ
 Dr. GAAL ENDRE.

SZERKESZTŐSÉG:
 Dr. Gaal Endre lakása, Csikszereda (Mikó-utca)
 KIADÓHIVATAL:
 VÁXÁR L. Könyvnyomda. (Gyónós Gyula) Apati-Mihály-u. 13.
 Hirdetési díjak előre fizetendők.
 Kéziratok nem adatnak vissza.

Precedensok.

Azok közt a frázisok közt, a melyekkel — érvek híjján — a junius 4-iki eseményeket éltetik, nem a legutolsó, a veszedelmes precedensről szóló sóhajtozás.

Értsük meg végre egymást.

Precedens annyi, mint előzetes eset. Vitas kérdésekben döntő bizonyíték — alkotmányos formákhoz ragaszkodó emberek előtt. De a ki abszolutizmust csinál, annak nem kell precedens. Sőt, aki felabszolutizmust akar, alkotmányos köpenyben: annak sem szükséges.

A koalíció alkotmányellenesnek deklarálta Fejérváry-féle kormányzatot. Nos, kérjük, volt-e a Fejérváry-féle kormányzásra a magyar parlamentáris musban — precedens? Nem volt ugye; de a Fejérváry kormányzását lehetlenné nem tette.

De a legalkotmányosabb embernél sem olyan fontos a precedens, hogy a nélkül tenni ne merne. Hiszen mikor precedensre hivatkozunk, végeredményben a legelső előzetes eset előidézőjére hivatkozunk, azaz olyasvalakire, aki precedens nélkül nem tenni valamin. És az ő tekintélyét oly fontosnak, oly alkotmányosnak tartják mégis, hogy reája hivatkoznak!

Azt mondják: a juniusi letörés „veszedelmes”. Am legyen. De hát az azt megelőző obstrukció nem volt veszedelmes precedens? Azt mondják: egy hazafiatlan többség visszaélhet a hatalmával Ausztria érdekében.

De hát egy hazafiatlan kisebbség nem élhet-e vissza másfele cél érdekében? Azt mondják, ne hivatkozunk Angliára, ott nincs idegen dinasztia. Azt mondjuk, ne hivatkozzanak Angliára, ott nincsenek ily veszedelmes nemzeti-ségeik.

Azt mondják, mi speciális viszonyok között vagyunk. Igaz. De hát akkor tőrjék is el a speciális rendszabályokat. De azt, hogy ha a speaker pártatlanságáról kell szavalni, akkor jó az angol példa, ha pedig az ellenszegülők megbüntetéséről, akkor vérlázító: ezt a logikát józan ész nem képes megérteni. Ennél sokkal egyenesebb és becsületesebb, ha azt mondják, hogy ami jó az ellenzék pártterdekének, az szent és sérthetetlen; ami pedig sérti az ő érdekeiket, az alkotmányellenes. És akkor hagyjanak fel az angol példákkal, a

melyekben nem hisznek s a melynek tanulságait tudni nem akarják.

A precedensok emlegetésével pedig fölhagyjanak. Volt Magyarországon annyi igazi alkotmányos sértés; egyhez sem kellett precedens. Mikor az Apponyi apja a 48-as törvények séreimével lett kancellárrá: arra sem volt precedens. Hogy valaki anniszor változtassa minden meggyőződését: arra sem volt nálunk precedens. És ime mégis megtörténtek.

Sohasem volt eddig Magyarországon arra precedens, hogy egy függetlenségi párt idegen osztrák párt politikája érdekében obstruáljon. Sohasem volt arra Magyarországon precedens, hogy a képviselőház elnöke ráöljön. Soha orgyilkost nálunk nem unnepeittek, hőssé avatni nem próbáltak. Soha a magyar ellenzék egy utcai tüntetés elől gyáván meg nem hátrált s szegre nem akasztotta még megmaradt elveit. Soha a Kossuth Lajos nevével kvótát nem emeltek s tulipánnal nem csináltak közös vánterületet.

És mégis mindez megtörténhetett. Nem precedens kell az ilyenekhez, hanem vállalkozó.

Ezt értsék meg s aztán a szerint tegyenek. Akár am egyesüljön is akkor az ellenzék Károlyi „eszméje” szerint. Mi egyébként ugy vagyunk meggyőződve, hogy ha valaki vezér akar lenni, az lehet igen jó — neki; de azt még „eszmé”-nek mondani nem lehet. Szegény pártok, a melyekben a stréberség és az eszme fogalma ugyanegy...

Kamarai közgyűlés.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara folyó évi szeptember 30 án rendes közgyűlést tartott Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnökelete alatt.

Ünnepi színt adott a közgyűlésnek, hogy ezáltal először folyt le az új székelyház díszesen berendezett közgyűlési termében. A tagok is nagyobb számmal vonultak fel.

Az elnök magasszárnyalású beszédben nyitotta meg az ülést, visszajelentést vetve a kamara történetére. Baross Gábor 1890-ben hívta életre a székelyföldi közigazdasági érdekek istapó lása és fejlesztésére. Azóta 22 év telt el, míg a kamara sok munkája közepette anyagi gondokkal is küzdve, saját székelyháza költözhetett. Most, mi-

dőn állandó hajlékában először tart ülést a kamara, azon óhajttással üdvözlö a tanácsosokat, hogy tovább is fokozott siker kísérje munkásságukat.

Tárgysorozat során először az általi támogatásért folyamodók kéréseit intézték el.

A vándoriparról szóló törvényjavaslat tárgyalattól ezután, mit egy e célra kiküldött szakbizottság javaslata szerint terjesztenek a kereskedelmi kormányhoz vissza. Hasonlóképpen járt el az építő ipar gyakorlásának szabályozásáról szerkesztett törvényjavaslatlalt.

Folytatólag tudomásul vette a közgyűlés, hogy a m. kir. honvédség 1913. évi lábbeli szükségletéből a székely kisiparosok 2085 pár készítésére kaptak megbízást.

A kamarai székelyház építése és berendezéséről szóló jelentés került tovább sorra, mit a közgyűlés tudomásul vett. Ugyiszintén a székely fiuk ipari pályára helyezéséről szóló jelentést is. E szerint a nyár folyamán 194 székely fiu nyert elhelyezést tömegében most is az erdély-részek nagyobb iparú városáiban. Sokan a marosvásárhelyi, székelyudvarhelyi, brassói és nagydisznódi szakiskolákba kerültek.

Mint az elhelyezés iparikipézés egyik szép bizonyítéka örvendetes tudomásul szolgált a jelentés azon része is, hogy a nyáron Csikszeredában tartott székelyszövetségi közgyűléssel kapcsolatos ipari kiállítás résztvevői többnyire mind a kamara nevelteiből kerültek ki és készítményeikkel általános meglegedést, sőt elismerést keltettek.

A Maros folyó szabályozása tárgyában indított mozgalomhoz, az ősszegyűjtött anyag és vélemények meglegedésevel a kamara is hozzájárult.

A titkári hivatal munkálatáról szóló jelentés jóváhagyó tudomásul vétetett.

Nehány vásártartási és piaci helypénz díjszabási kérdés került döntésre tovább.

A Szárhegy község tulajdonát képező márványbányák bérbeadásához hozzájárult a közgyűlés.

A marosvásárhelyi iparos tanácskollá órarendjében változtatást hozott javaslatba.

Ezzel az ülés véget ért.

Memorandum a kórház fejlesztés ügyében.

Írta: Dr. Hirsch Hugó, a csikszerepai kózkórház sebészeti osztályának főorvosa.

(Folyt.)

Ezekután áttérték a vízhiányra és ezzel kapcsolatban a vízszerezés és tisztántartás nehezégeire.

A víz szerzése úgy történt, hogy egy a kórház dombja alatt levő kut vizét esebekben kell felhordani a kórház hátsó folyosóján elhelyezett ciszternába, honnan egy kis kézi szivattyú hajtja fel a 1½ köbméteres reservoirba, ez táplálja a két fürdőszobát, a műtőt és kötözőszobát és az orvosi szoba mosdóját. A ciszternában a víz téli időben megszokott fagyani. A reservoir túl kicsi s oly alacsonyan van elhelyezve, hogy a mikor egy vízmelegítő készüléket akartunk felszerelni, a műtő számára, nem tudtuk vele előállítani azt a szükséges nyomást, mely a készülék szelepeit mozgásba hozhatta volna s kénytelenek voltunk helyette egy másik, rosszabbal megelégedni, mely azóta már három ízben is felrobbant. A szivattyú nagyon kicsi, teljesítménye minimális. A vízfordás a dombra fel igen nehéz, a szolgák egyre-másra szoknek meg előle most, nyár idején, mi lesz majd a télén? Nem egyszer szünetelnie kellett munkánkban a vízhiány miatt, s most, midőn e sorokat írom, változatosság kedvéért a szivattyú a gázgéppel együtt mondotta fel a szolgálatot immár két nap óta.

Az ily keservesen nyert víz ivásra teljesen alkalmatlan nemcsak beszerzési helyének és módjának miatta, hanem undorító ize miatt is, melyet tulságos salétrom tartalma okoz, nemkülönbön a csővezeték piszkos rozsdás volta miatt, ugyanez okokért a benne kifőzött eszközöket erősen rozsdásítja, kázanjainkban kázanőkövet képez úgy, hogy e keservesen megszerzett víz melé külön kell gondoskodnunk ivóvízről és külön patakvízről a sterilizátorok üzemeltetésére. Hogy e vizet inni nem lehet, vezet arra a nagy igazságtalanságra, hogy a kinek telik napjában 4 krajcárja, az hozat magának somlyói borvizet, akinek pedig nincs 4 krajcárja, az nyeli itt is a száraz kortyokat, mint egybeült az életben. Te

hát sem megfelelő mennyiségű levegőt, sem megfelelő milyenségű vizet nem tudunk nekik adni.

Vízhiányos vagy víztelen napokon megszűnik a betegek fürdetése és a ruhamosás, e mellé nem fűzök más kommentárt, mint hogy műtői napokon elfogy 10—12 lepedő, 20 törülköző, 6 műtőkabát és egész tömege a kimosandó törülkönek és a raktárunk (a műtő számára) alig tartalmaz még két enyit. A fürdőkádak közül egy állandóan használaton kívül van, mert oly vékony rozsz horganybádagból vannak készítve, hogy a bennök eltérő víz sulya elegendő arra, hogy az oldalukat kinyomja s nemcsak ez, de az a primitív mód is, melylyel a vezetékhez szerelve vannak s mely minduntalan megszakad, elárulja a kontárnunkat.

A cöseteknek higiénéi szempontból való leírását mellőzöm a jó izlés parancsolja, csupán azt említem, hogy az általa tönkretett egyik fala az épületnek összeomlással fenyeget, melynek mielőbbi kivánását a magam részéről egyáltalában nem tartanék Herostatesi kívánáságnak, hanem abban a traktusban volna elhelyezve benoidgáz gépünk is, melynek üzemkivül való helyesése már sokkal nagyobb veszteség volna.

Világításról csak annyit, hogy az elmúlt évek pangása s a pénzáány kényszeríték arra, hogy néhány helyiségen kívül petroleum lámpákkal, u. n. konyhalámpákkal, és olajmécsekkel világítsunk, mely mulatság így is belekerül körülbelül havi 90 koronába holott a villanypaló világítást a cég évi 1300 koronával már vállalta.

A fűtés elég jó volna és eredményes is, ha az ablakok és ajtók jól zárának, de az elhajlott és részben korhadt ablakokon csak akkor nem fúj be a szél, ha éppen nem akar. A folyosók, a cöset fűtetlenek a betegeknek pedig egy ingen és egy vászonkabátot kívül egyéb ruhájuk nincs. Azt hiszem nem kell külön megmondanom, hogy a meghűlésre mi csoda bőségek alkalom nyílik ezáltal. A betegek külső jólétéhez tartozó igen fontos kérdés a tisztántartás és jó ágyban való fektetés kérdése.

Azt hiszem, nem fogja már vita tárgyát képezhetni az, hogy egy legtöbbször súlyos,

magával tehenetlen, megfordulni sem tudó operált betegnek az ágya sodronybetétes matracos ágy legyen, melynek fehérgyéműjét annyiszor kell változtatni, hogy a beteg mindig ránenélküli száraz helyen fekdjék. Ez nem kényelmi kérdés, ez mélyen a husba vágó kérdés, aki csak egyszer látott felfekvéses félélyekben snyilódó beteget snyilódni hónapok mulva azután mint ahogy igazságszerint betegségénél ahhoz joga volna s ha tudja, hogy e felfekvéses halált okozó genyverűség forrásaivá lehetnek, méltányolni fogja tudni e kérdésnek nagy jelentőségét. Azt sem gondolám, hogy valaki az éjjeli nyugalom integráló kellei közé sorozni akarja a kipusztíthatatlan elősdiékkal való vendegkedést. S még is mi ez idő szerint szalmazsákon, fehéreműben is szűkölködve tarjuk ki őket s teljes mértékben érezzük a szemrehányás sulját, melyel reggelenként egy-egy elfogott poloskát presentálnak éppen azok, akiknek leginkább volna szükségük az éjjeli nyugalomra, a súlyos betegek. S ekkor még nem is szóltam az elősdiéknak egy objektív veszedelméről, arról, hogy a kötések alá bebuja, képesek a fertőzést egyik sebből a másikba, gennyes sebről tiszta sebre átvinni. Már pedig ebből az épületből a poloskákat kiirtani gyökeres átalakítások nélkül lehetetlen — probatum est.

És most néhány szót az étellemezéről.

Miandenekelőtt ki kell jelentenem, hogy még csak közpészterű ízem sincsen sehol, hol az étellemezés ne házi kezelésben történék. Mert csak így lehet az kellő minőségű és mennyiségű és csak így van kizárva az étellemezésnek az a nehézsége, mely a multkoriban egy feketekavé adagnak elkészése miatt mély jelentőségű és a kórház fejlesztésének előhaladó munkáját is veszélyeztető perlekedés szülőanyjává lett.

A mostani szerződés kötöttet oly időben, midőn az árak a maiaknak felét sem tették ki s akkor midőn a naponta kiszolgáltatódó húst felaprózza adták, régi uson alapján. Ma az árak megkétszereződtek a hus egy szeletben kövelettek, a romlandó anyagok (tej, vaj, hus) eltatására való helyiségek hiányzanak, e tények magukba véve már elegendők arra, hogy az étellemező számadása fel legyen forgatva s ne legyen képes a megfelelő dolgokat szolgáltatni.

A „SZÉKELYSÉG” TÁRCAJA.

Hétnapi utazás.

Hétfő, 1912. június 24.

Már alig vártuk, hogy a vizsgák elteljenek és induljunk tanulmányi kirándulásunkra. E végül a vizsgák is egy pár nappal előbb történtek meg. Elérkezett a várva-várt nap június 24-ike, ekkorra volt kitzúve az indulás. Alig, hogy kiértünk az állomáshoz és berendezkedtünk külön kocsinkba, már indult a vonat. Vidám enekszóval indultunk ki a pályaudvarról. Még egy darabig látszóttak az ismerősök intetegetései, de csakhamar eltűntek, a kocsinkban is megunták a folytonos dalolást és csakhamar néma esend lett, mindenki egy-egy ablakot foglalt el és gyönyörködöttünk a vidéken, melyen a vonatunk rohan. Az egész nap utazásban telt el. Este 9 órakor érkezünk Budapestre. A keleti pályaudvaron szálltunk ki. Amint a városba értünk nagyon kellett vizgázunk nehogy valamelyik villanyos vagy autó elgázoljon. Sokáig nem bámulhattuk a sürgős-forgást, indultunk lakásunkra, hogy napi faradalmainkat kipihenjük.

Kedd, június 25.

Reggel már mindenki korán ébreszt. Gyorsan felöltöztünk, megreggeliztünk és sietünk, hogy fővárosunk nevezetességeit megtekintsük. Első sorban az állatkertet néztük meg. Amint a kapun bementünk, alig egy pár lépésre kis majmok ugáltak vigan egyik fáról a másikra. Tovább haladva nagy sziklák között voltak a jegesmedvék. A sziklák előtt hatalmas víztömegben uszálltak a fókák és a sárlányoknak tömémenten sokasága. Már azt hitük, hogy ennél szebbet nem látunk, mikor

szemünkbe ötlék egy hatalmas szikla, melyet nem a természet, hanem szorgalmas emberi kéz alkotott. Ezen sziklák között szép utak vezettek, melyeken haladva meg lehetett nézni a sziklák különféle lakóit.

Többet erről most nem írok, elégedjünk meg azzal, hogy állatkertünk most a világ legszebbjei közé tartozik. Délután siklón felmentünk a királyi palotába, azonban nem nézhettük meg a belsejét, mivel nem szabadott bemenni. Tovább folytattuk tehát utunkat, megnéztük a Matyas templomot, a halasz bástyát és ezzel indultunk lakásunkra a csomagokért, hogy még az este Fiume felé vegyük utunkat.

Szereda, június 26.

Pestről este 8 órakor indultunk Fiuméba, mivel nagyon el voltunk fáradva egész éjjel úgy aludtunk mint a bunda. Reggel 6 óra tájban egyik elkülfűt: tenger, tenger és a következő pillanatban mindenki a szép kék tengerben gyönyörködött, mely hol elbujt, hol feltűnt a messzeségben. A távolban látszott Abbázia és Fiume azonban még körülbelül 2 óra kellett míg oda értünk. Egyszerre vonatunk hatalmas kőfalak közé robotott, ezek védik a vonatot a hatalmas bóra ellen, mely néha oly erővel jön, hogy a vonatot is képes kifordítani. Ezalatt mind közelebb és közelebb értünk Fiuméhez. Fiume kiszállás. Kiszállunk és megünyk a Hotel de la Ville-be, hogy a csomagokat lerakjuk és induljunk, hogy ismeretleneket bővítsük.

Reggeli után mindjárt fürdeni mentünk. Fürdés után indultunk haza, hogy ebédeljünk és ebéd után Abbáziában menjünk át. Ebéd után kimentünk a kikötőbe. Egy kis várakozás után megérkezik a hajó Abbázia felől. A hajó kiköt, mi beszállunk és egy pár perc múlva

már indulunk. Alig 15—20 pernyi tengeri utazás után hajónk nagyot kürtől és a matrozok készülnek a hajó kikötésére. A hajó kiköt és mi indulunk, hogy Abbázia remek sétányait megnézhessük. Alig egy pár lépésre a kikötőtől gyönyörű palma erdők között vezetett utunk. A pálmák között egy-egy szökőkut löte magasra aranyos vizugarait. Mily fonséges látvány! Balról a tenger zudítja haragos hullámait a partra, jobbról a gyönyörű virág csoportok csalogatják az embert. Sokáig itt sem időzthetünk körülbelül 2 óra hosszat és aztán indultunk vissza Fiuméba.

Csütörtök, június 27.

Ma reggel 6 órakor egy gyors gőzessel indultunk Polába az egész delelőtől tengeren töltöttük. Délután 1 órakor érkezünk Polába. Ebéd után indultunk az Arzenalba, hol a számunkra kirendelt tengerész-tiszt végig vezetett a gyártelep utcáin, mindent megmutogatta és megmagyarázta. Először egy nagy épületbe kövített vezetőket, hol 100 meg 100 kovacsnak szakadatlan kopácsolásától majd megskitültünk. Tovább haladva egy másik épületben hatalmas esónakokat készítettek. Az üzemi épületek törpédként gyártottak. Az üzemen nagy vasmaeszkákat a hajók kikötéséhez és még Isten tudja miket. Hogy mily nagy lehetett az gyártelep, fogalmat alkothatunk akkor, ha elképzeljük, hogy körülbelül 25,000 ember gyártja a tengerészreth szükséges dolgokat. De ezek még sem tetszettek annyira, mint a szebbnél szebb római emlékek, melyek még most is a legnagyobb épésben vannak. A város között van egy gyönyörű diadal kapu az actiumi győzelem emlékére, mely Krisztus előtt 31-ben történt Antonius és Octavianus között. De azt hiszem mindenkinél legjobban tetszett egy

Az ápolók kosztjára előirányzott összeg nevelésesen csekély, az adag ugyanaz, mint az ugynevezett egész adag, már pedig ugyanazzal táplálni akarni egy erőteljes és napjában 10-14 órát dolgozó embert s egy beteg, ágybanfekvő embert, semmiképpen sem látszik logikusnak. Ez a másik oka az ápolók elégedettségének, mert ha concedálok is azt, hogy egy vízfordással, fahordással foglalkozó szolgaleánynek elég az a 37-50 korona fizetés és az a koszt, de semmiképpen sem elegendő annak az embernek, aki reggeltől estig dolgozik nemcsak testileg, de bizonyos értelemben szellemileg is, s aki bizonyos specialis, s ha egyszer megszerezett megbecsülhetetlen képzettséggel bír, amint azt az éhózzám beosztott és általam kitanított személyek bírja, különösen akkor, ha az nekem bizonyos tekintetben assistensem, alorvosom szerepét pótolja. Hogy mily nagy e szerződés igazságtalansága most, legjobban kiderül abból, hogy szerinte első osztályú ételmezés címén fizetünk havi 40 koronát, az ételmezőnek s ugyancsak mi ugyanezzel a szerződéssel a II-os osztályú ételmezésért napi 2. 20 koronában, mint teljesen méltányos árban állapodtunk meg.

A szükséges anyagi eszközök hiánya miatt kénytelenek vagyunk nélkülözni a villamos csengőt is, aminek hiányát nemcsak a beeresztésre várakozók érzik, hanem a súlyos betegek is, ha szükségük volna valamelyik munkálata az éppen akkor jelen nem lévő ápolók részére. Ugyan ez okból nem tudjuk megoldani az éjjeli inspektió kérdését sem s ha azt akarom, hogy betegeink csak valamennyire is el legyenek éjjelre látva, kénytelen vagyok a napi munkában kifáradt ápolóimat melléjük rendelni. Mondanom sem kell, hogy e megoldás nemcsak hogy nem humánus, hanem még rossz is.

Az összetörülő bajoknak e nagy tömegét, hiányát az alkalmas embereknek, hiányát a minden dolgok mozgatójának, a pénznek, továbbá viselni lehetetlen. A legjobb és legéletrevalóbb ajánlat mely ez állapotok javítását célozta, mindig megtörik azon, hogy nincsen pénz s ha véletlenül van is, nincsen akkor, amikor arra szükség van. Egyszer ha már a kényszerítő körülmények nem egész fajt a compit ele sódotnak, akkor a kivétel soha sem volt

oly tökéletes és mindig többre került, mintha azt előre megfontoltan, céltudatosan, hogy úgy mondjam akarattal cselekedtük volna. A Kassandra szerepe itt is bőven kijutott osztályrészemül.

Segítségemre e nagy zűrzavarban csak ami nagyon tisztelt kórház igazgatójának, Veress Sándor dr. ur jóindulata támogatása és pártfogása volt, aki vármegyeszerte ismert, minden modern iránt fogékony szellemével, nagy tudásával a gyakorlati életben megérett és kiforrótt praktikus gondolkodásával, szervezőképességével mindig ott állott mellettem s neki eléggé meg nem köszönhető liberálitással vállalt felelősséget közös cselekedeteinkért, mely felelősséget vele megszathatni természetesen köteleességemnek tartom. Ő ki évek előtt meglátta vármegyéink égető szükségét s az egyedüli eszközt e tepszedben levő intézmény életrekeltésére, nem csüggedt és nem kedvetlenedett el a félreértésektől, hanem szívósan dolgozott s önzetlenül fáradozott a nagy munkában s most a sebezett felállításával megszületvén a csecsemő, szeretetét, jóindulatát a tanyai gondoskodású megtartotta a fejlődő gyermek számára is. Nagybecsülés és köszönet neki, érettek e helyen is!

Nagy hátrányom és nagy kerékkötő volt azonban mindenkori a kórház gazdasági adminisztráció. Azt hiszem, senki sem fogja elvitatni próbálni, hogy ez intézmény legfőbb célja az, hogy a kórház dolgozó, hogy úgy mondjam combatus részének az orvosnak számára a szükséges anyagot előteremtse s a hivatalos dolgokat lebonyolítsa. Ez létjogosultságának alapja. Helyes vezetéséhez a szorgalom kívül elvek átörzése s bizonyos házigazdái erények és pontosság szükségesek. Nem egyszer megtörtént, hogy a gazdasági hivatal ressortjába tartozó dolgok miatt napokon át nem lehetett dolgozni, ilyen okok a vízvíz, az üzembe okvetlenül szükséges benzínről való gondoskodás hiánya, javítások késleltetése intézkedések de nobis-jane nobis. Elismerem, hogy a manipulans őrmester fontos kelléke a hadseregnek, de csak akkor, ha hivatását és feladatát megértve, segíteni és nem kommandírozni akar.

E kórházi épület állott ezelőtt is, gazdasági hivatala is volt, Csikvármegye is körü-

lőtte volt s még is beteglétszáma csökkent évről-évre, üzeme pangott napról-napra és még is vármegyéink egyik szókimondó bátor férfija nyilvánosan dögtérnek nevezte azt, azt, aminek most 4 és fél hónap után betegforgalma el nem ért magasra hógott, amit a gyógyulást keresők szívesen keresnek fel s amiből a foglalkozás nélküli csavargó népség kiszorulván, asilumból kórházba lett. Azt hiszem e változást nem egész jógtalanul tulajdonítom a magam munkája sikerének, de azt már egész jógon megkövetelem, hogy az adminisztráció ez elvei megváltoztassanak s váljék a gazdasági hivatal az, amire való, a gazdasági ügyek, levelezések lebonyolítójává, a szükséges anyagok előteremtőjévé és nem hatalmaskodni akaró, más dolgába kontárkódó kerékkötővé.

Ez az elhelyezés az élelmezés, ez a gazdasági ellátás lehetett jó az asilunnak, de semmiképpen sem jó a kórháznak.

És most legyen szabad kijelentem, hogy mindezen dolgokat nem azért panasztam el, hogy a sok panaszhoz az enyém is hozzá járuljon, hanem, hogy feltárván ez intézményünk bajait, az egészében úgy, mint részleteiben is megállapított diagnózishoz képest alkussuk meg gyógyítási tervünket.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdaság és a pénz szűke.

A magyar pénzügyi helyzetéről terjesztett hírek bizonyos tekintetben túlzottak és épen e miatt köteleseggé ezt a kérdést a mezőgazdaság szempontjából tiszta világosságba helyezni. Igaz az, hogy a pénz huzamosabb idő óta drága, ennek folytán a kölcsönpenzsel dolgozó vállalatok kénytelenek megszorítani vállalkozásaikat. Nehéz helyzetbe jutottak különösen azok, a kik már előbb az olcsó pénz számitva, kötelezettségekre mentek bele s most drága pénzzel állanak szemben. Megállapítható azonban mindazoknak a nyilatkozataikból, a kik hivatásoknál fogva folyton a mezőgazdasági hiteleket ütéren tartják ujjakat, hogy az ugynevezett válság a nemzet nagy tömegét, a pénzpiacok közvetlen összeköttetésben nem állókat kevésbé érinti. A magyar postatakarékpénztár legutóbbi kimutatása, mely a múlt évet rendkívül kedvezőnek mondja, szintén bizonyítja ez. A nemzet közgazdasági élete nagy rázkódás nélkül kiállotta a próbát s azok a szerzatos bukások, melyeket sokan vártak, nem következtek be.

A pénz szűkének okául azt a bámulatos és szinte precedens nélküli ipari és kereskedelmi fellendülést vagyunk kénytelenek tartani, amelyet nemcsak Európában, hanem Amerikában is észlelhetünk. Amidőn konstataják, hogy például az osztrák szénbányák termelése 2-3 évre le van kötve, ezzel eléggé bizonyítva van egyttal az ipari vállalatok nagymértékű fellendülése is. Az állampapírok árfolyamának évről-évre észlelhető hanyatlása szintén annak tulajdonítható, hogy a közönség az ipari vállalatok részvényeit jobban kedveli a fix kamatu állampapíroknál. Mennyiben és mikor fog ez a helyzet megváltozni, arra nézve megbízható választ aligha adhat ez idő szerint valaki. De foglalkozván ezzel a kérdéssel rá kell mutatnunk arra, hogy az iparnak ez a csodás fejlődése éppen akkor következett be, amikor a merkantilisták állítása szerint az agrár törekvés érvényesülvén a vámpolitikai körül, a legnagyobb debacelle kellene találkoznia. Az agrárgondolat elterjedésének és erősödésének nagy szerepe van a spekuláció megfékezésében körül is.

Mezőgazdasági téren katasztrófális jellege a pénzszűkének nem volt. A nyilvánosságra jutott adatok szerint a kényszerreladások számbavehetőleg nem szaporodtak, ellenben a tisztán spekulációra alapított parcellázások sülkebb körre szorultak, a mit azonban bajnak

Amphiteatrum, melynek oly hatalmasak a méretei, hogy egy kocsi a tetején elmehet nyugodtan. Az Amphiteatrum négy erkélye, melyen a négy császár helye volt most is a legjobb karban van. Legjobbán érdeklődünk az Amphiteatrum alaprajza iránt, mely köbe karcolta ott fekszik az Amphiteatrum bejáratánál. Olyan sokáig gyönyörködünk, hogy észre sem vettük s már beesteledett.

Péntek, június 28.

Polából reggel 7 órakor indultunk Triszéből. Délután 3 órakor érkezünk oda. Ebéd után vonaton elmentünk Miramareba, hol két német diak megmutogatta királynénknak gyönyörű kastélyát. A kastélyt gyönyörű sétat helyre emlékeztetnek. Mikor mindazokat megnéztük meg furdódtunk a kastélytól nem messze eső furdóban azután indultunk szállásunkra, egyik része autóval, a másik része pedig vonattal.

Mikor lakásunkra értünk nem fekdüdtünk le, hanem várás-vártuk az éjjeli 12 órát, hogy Velencébe induljunk.

Péter és Pál, június 29.

Reggel 7 órakor érkezünk Velencébe. Már messziről látszott egy raj gondolás. Megállottak és vártak míg leeresztik a lépcsőt. Beszállottunk a gondolákba és kértük gondolásunkat, hogy vigyen a Sandvirtu szálló felé. Amint megkezdte az elrendezkedtünk indultunk megnezni délelőtt a királyi palotát és a Szent Márk templomát. Utunkba esett a Doge palota és a szárnyas oroszlan, melyet Napoleon a Velencéektől elrabolt, ezek megnezését csak másnapra halasztottuk. A királyi palotát éppen villanykörteikkel rakták ki, mi-

vel este kivilágítás volt. Hogy milyen gyönyörű szobái lehetnek, arról fogalmat alkothatunk ha elképzeljük, hogy több millió értékű butordarab ékesíti termeit. A királyi palotával átellenben van a Szent Márk temploma. Oda siettünk át, hol ezer meg ezer ember bámulta a mozaikszőrtén kirakott gyönyörű falakat és oszlopokat. Ebéd után hajóra ültünk és a Canal de la Grandon mentünk végig. Menet a jobb oldalon levő palota sorokban gyönyörködünk. Este 6 órakor visszatértünk lakásunkra és aztán nem mentünk sehová anyira el voltunk fáradva.

Vasárnap, június 30.

Reggel után hajóra ültünk és megnéztük a muzeum gyönyörű régiségeit. Régi fegyvereket, ruházatokat, torpedókat, páncélokat, szobrokat. Ebéd után mentünk a Doge palotába. Egy egész délutánt szenteltünk a megnézésére. Gyönyörű termei, melyeknek mindenikét kiváló olasz festők remekei ékesítenek, a világ csodái közé tartoznak. Legjobbán magára vonta a figyelmet Tintorettonak egyik remeke a „Menyorság”, mely a Senatus termét ékesíti. Egész 5 óráig járkáltunk egyik szobából a másikba, míg vegre leértünk a föld alatti börtönökhöz.

Itt egy új látványosság tárult elénk: mindentéle kinzó eszközök és a sötét börtönöknek egész sora, melyeknek mindenikét vezetőnk megvilágította és azok látták az embert borzalom fogta el, miért is alig vártuk, hogy innen kiérjünk. Mikor kiértünk, lakásunkhoz vettük utunkat és ezzel be is fejeztük a célunk elé kitűzött látványokat. Phenőre tértünk és másnap indultunk hazafelé, Erdély bérces vidékére.

Részegh Győző,

fordítási V. o. tanuló.

tekintni egyáltalán nem lehet. Nem akasztotta meg észrevételleg a pénzüke a szövetkezetek fejlődését sem. A szövetkezetek ugyanis, mint ez hosszú tapasztalat szerint megállapítható, nem a kedvező időknek, hanem inkább a kényszerítésnek, a nyomorúságnak a szülöttei. Éppen ezért szaporodásukat olyan gazdasági életnek csak a felső szinét érintő válságok, mint a milyen mostani is, nem igen szokták befolyásolni. A magyar hitelintézetek szűkebbül politikája, a mely nem akarja kellően részesíteni a helyzet előnyeiben a betevőket, egyik oka annak, hogy a pénzüke még most sem enyhült. Ezek az intézetek drágán mérik a hitelt, tehát gátolják a fejlődést. A szövetkezetek azonban a rendelkezésre álló forrásokból, melyek közt első helyen kell említeni az Osztrák Magyar Bankot, képesek voltak és hisszük, képesek lesznek a jövőben is fedezni legitím hitelszükségeiket.

Azoknak, a kiknek ideálja a mezőgazdasági életnek lehető függetlenítése a börtel válságoktól, a mostani helyzet is új érv arra, hogy az ideirányuló törekvések nem annyira eredménytelenségek és alap nélkül valók, mint sokan hirdetni szeretik.

Ha a magyar állam ugyanazt a politikát követné a szövetkezetekkel, amit a Prussencassa követ, a nép nagy tömege még kevésbé érezné a pénzükéből eredő megröbültatásokat. Gazdasági életünk alapja ezennel a politikával még inkább megerősülne.

HIREK.

— **Uj orvos Csikszeredában.** A közegészségügy fejlesztésének és tökéletesítésének egyik elsőrangú tényezőjévé vált a munkásbiztosítási intézménye. A törvény életbe lépte óta három uj orvosi körzet létesült Csikmegyében ugyanannyi kitény orvossal. A közel jövőben Csikszereda város is kap még egy orvost a munkásbiztosítási intézmény jóvoltából. A munkásbiztosító pénztár ugyanis dr. Hirsch Hugót kórházunk neves osztályos főorvosát az egész megyére kiterjedő hatáskörrel sebész szakorvosává szerződtette és egyidejűleg felmentette a városi pénztári tagok rendelő orvosi állásától. A pénztárnak főtelevése most már olyan orvost szerződöttetni ezen megüresedett állásra, ki különösen bőbelgyógyászati gyakorlattal bír. Ezen cél érdekében megállapodott a város illetékes tényezőivel abban, hogy a jelenleg ideiglenesen ellátott városi orvosi állást egybekepesüljék a pénztár orvosi állással és a két állásra különösen hirdetnek pályázatot. Ugy a város polgármestere, mint a pénztár igazgatója modern gondolkodása, a haladás szellemétől áthatott férfiak. Ismert agilitásukkal bizonyára megtalálják azt az orvost, aki a modern belgyógyászat fontos tudományának méltó képviselője lesz városunkban. Amit egy évvel ezelőtt még remélni sem mertünk, városunk orvosi kara rövid néhány hónap alatt két számottevő erővel meggyarapodik; számos kultúr városánál tökéletesebbé válik közegészségügyünk ellátása.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. Fejér Gerő erdélyi római katolikus statusi referens az országos közoktatásügyi tanács rendes tagjává nevezte ki.

— **Kitüntetés.** A király Majláth Ferenc püspöki uradalmi jószágigazgatót királyi tanácsossá nevezte ki.

— **A testnevelés állami segélyezése.** Az anniszor szidott és semmi erkölcsi alappal nem bíró totalizátor ez egyszer üdvös cél szolgálataira is tervezetlik. Ugyanis a földmívelésügyi miniszter törvényjavaslatot készít arról, hogy a totalizátor jövedelméből köteles legyen a testnevelés és turisztika céljára 2 százalékat adni. Ilyen módon körülbelül 60000 koronát remél a miniszter bevenni, mely összeg sporttelepek és játszótérek létesítése cél-

jára fordítatnék és egy bizonyos összeg, 15—20 százalék a hazai turisztika fellendítésére szolgálna. Persze a törvényjavaslatot le is kellene tárgyalni — a tisztelt ellenzék szives engedelmével.

— **A II. országos szövetkezeti kongresszus összehívása.** A Budapestten október hó 24-én tartandó II. országos szövetkezeti kongresszus meghívóit a magyarországi szövetkezetek szövetsége a herten bocsátja ki, miután már az összes központokat felkérte, hogy a kongresszus érdekében propagandát fejtsenek ki. A kongresszust a résztvevők előrelátható nagy számára való tekintettel — a fővárosi Vigadó nagytérében tartják meg. A kongresszust megnyitó beszéd keretében Malláth József gróf a Szövetkezetek Szövetsége elnöke nyitja meg. A napirend előadói Meskó Pál, a Magyar Gazdaszövetség titkára, Ujhelyi Imre gazd. akad. igazgató és dr. Kovács József debreceni gazd. akad. tanár lesznek. A kongresszust a Vigadó összes termeiben ezer terítékes társas ebéd követi.

— **Értesítés.** A magyar tanítószeg „Betegsegélyező-alap”-ja megteremtéséül célzó Tanítók Sorsjátéka sorjegyei ára Budapest, V. ker. Erzsébet ut. 15. sz. a. küldendő a Tanítók Sorsjáték Irodája vezetőségéhez.

— **Gyárfás Győző** műszaki tanácsos e hó 22-én Budapestten elhalt. Nevezett majdnem harminc évig állott a sepsizeténygyári állami építészeti hivatal szolgálatában, mely idő alatt igen sok és jelentékeny műszaki alkotás az ő munkálkodásának képezi gyümölcsét. Ut-és hidépítés terén elsőrendű erő volt. Ezelőtt néhány évvel a kereskedelmi miniszter központi szolgálatra a miniszteriumba rendelte, a hol nemsokára előléptetésben részesült. Várme-gyénkben is általánosan ismert egyéniség volt és barátai körében általános részvetet keltett halálának híre.

— **Van szerencsem** értesíteni, hogy az Ön által készített Oroszlán-Menthol sóborszesz az összes rheumatikus betegségekknél kitűnő szernek bizonyult és azt szívesen és gyakran rendelem. Dr. med. Ferdinand Karaft, Konitz.

— **Birtokbavétel.** A dítrói erdősegek birtokbavételét egyidejűleg óriási erdősegek cserélték gazdát. A vármegyékben majdnem egy évtized óta kitermeléssel foglalkozó „Egyesült Fatermelők részvénytársasága” ugyanis a Dítrói városról erdőseget eladta a „Székpataki erdőipar részvénytársaságnak”. Ennél-fogva a folyamatban levő birtokbavétel most a Székpataki erdőipar részvénytársaság javára történik. Az Egyesült-Fatermelők részéről Fein Armin fakereskedő igazgató a Székpataki erdőipar részéről Biringer János üzletvezető van-nak kiküldve a számbavétel végett. Ismeretes, hogy a Székpataki erdőipar Várhegyen egy 4 gáteres nagy fűrésztelepet építtetett a célra, hogy a dítrói erdősegeit kihasználja. Örven-desen veszünk tudomást arról, hogy dacára a nyomott pénzügyi viszonyoknak a Székpataki erdőipar a döntést és a fakitermelést megkezdi és ezalatt alkalmat és módot nyújt arra, hogy a szegény esik munkások mindennapi kenyerüket itthon is megkereshessék.

— **Egy fővárosi kulturintézmény.** Ez év májusában egy uj kulturintézmény szaporodott a nemzeti művelődés ügye. Egy magyar műbarát, Ernst Lajos megnyitotta a saját budapesti palotájában, a Nagymező-utca 8. szám alatt tizenegy teremben elhelyezett magyar kulturhistoria gyűjteményét, mely maga is páratlan látványosság, amellet, hogy a szem-lelő tanulságokban kifogyhatatlan anyagot talál. Elénk tárul itt a magyar kultúrtörténet sok emléke, a magyar történet sok híres nevezetes jelenete a legkiválóbb magyar festők alkotásaiban. A tizenegy teremben — törté-neti sorrendben — sorakoznak az irodalmi, művészeti, történeti, színeszeti és zenei emlé-kek gazdag sora, páratlan izléssel berende-zett, Falus Elek tervéi alapján kifésztett ter-mek csodaszép miliújében. E történeti gyűjte-ményben van néhány olyan világraszóló alkotás is, mely díszére válna bármelyik európai muzeumnak. Csak Székely Bertalan önarcké-pére, Munkácsy, Benczur, Madarász, Than, Lietzenmayer, Lotz képeire hivatkozunk És a Petőfi teremre és a festők önarcképgyűjtemé-nyére... És mégis, e kulturintézménynek ez

csak az egyik oldala. A másik az, hogy hozzá-kapcsolódnak páratlan szépségű kiállítási hely-segek, melyekben a legnagyobb művészek alkotásai gyönyörűen érvényesülhetnek. Az egész közönség elragadtatása fogadta a Szinyei ki-állítást májusban. Egészen eredeti volt Kern-stocznak a nagy üveglablókra alkalmazott üvegfestmény kiállítása. — Most pedig két vi-lágraszóló művész, a spanyol Zuloaga festmé-nyei és az angol Brangwyn rézkarcai láthatók a termekben. Amilyen a kezdet, olyan lesz a folytatás! Az Ernst-muzeum programja meg-jelent. A Fényes, Vadász, Miklós, Ferenczy, Ligeti, Pascin és Herman gyűjteményes kiállítá-sait, egy előkelő művészesoport bemutatko-zását és végül ismeretlen magyar biedermajer festők felfedezőnképet igéri. Ezt dr. Lázár Béla, Paál László és Szinyei Merse Pál élet-rajzjóra rendezti és így valami érdekesre és művésziére lehetünk elkészülve. Az Ernst-mu-zeummal nagyon sokat nyert a főváros, közép-pontja lesz a legnagyobb művészeti kulturának és a képzőművészet és magyar történet terén kétségkívül a főváros legnagyobb és legneve-zetesebb látványossága. Különösen most Zulo-ga remekművei szenzációs érdeklék.

— **A papok körpótléka.** A lelkeszi il-letményeknek körpótlékok utján való emelé-séről szóló törvényjavaslat a vallás- és köz-alkotásügyi miniszteriumban elkészült és az országgyűlésen a legközelebbi ülések egyikén tárgyalni fogják. A törvényjavaslat lelkeszi illetmények emelését a körpótlékok rendszeré-re fekteti és öt körpótlékok enged. A mult héten előterjesztett költségvetési törvényjavas-lat (XXI. fejezet, 49. cím) a lelkeszi illet-ményeknek körpótlékok utján való kiegészítésére és a kisebb képesítésű lelkeszek helyzetének az addigi mértéken felül való javítására a jövő évre 3,690,267 korona többletet irányoz elő.

— **Hajók a Maroson.** A Maros mentén elterülő vármegyék kamarái felirattal uton sür-gélt a Maros folyónak hajózatotávát tételét. A marosvásárhelyi és kolozsvári kamara egy-ben részletes kérdőívben szerzi be az érdekel-t kereskedők és vállalkozók erre vonatkozó vé-léményét. E mozgalom célja Marosvásárhely-től a Maros torkolatáig hajózatotávát tenni Erdély főfolyóját, hogy a Tisza—Duna köztí esat-orna utján a Maros összeköttetést nyerjen a Dunával s így az ország fővárosával. Az eszme támogatására a kamarák az összes ipari vállalatokat felszólították s ezek bizonyára a leg-nagyobb lelkesedéssel állanak a fontos közle-kezőügyi kérdés mellé.

— **A gőzfürdő.** Dr. Ujfalusi Jenő pol-gármester utján mint ismeretes, mozgalom indult meg, hogy városunkban gőzfürdő épí-tessék. Mult hó 26-án volt az értekezlet é tárgyban a polgármester irodájában. Antal Vidor építómester által bemutatott terv szerint a gőzfürdő 85000 koronába kerülne. Amde a szükséges pénz hiányzik Az értekezlet ugy határozott, hogy város, mint a közegészség-ügyeket legilletékesebb faktor építtesse fel a fürdőt úgy, hogy a vármegyei magánjavaktól kérjen 4°/₁₀₀-os törlesztéses kölcsönt és a fürdő bérletéből törlessze azt le. Az eszme igen fontos és kivitelezhető módon lehetséges. Kérjük a polgármester urat, hogy ezen nagy-fontosságú kérdést ne vegye le a napirendről.

— **Az Edison mozgósításház** nap-nap ut in nagyszámú közönség előtt tart tanulmányos előadásokat. E héten kedden, csütörtökön és szombaton lesz előadás. Folyó hó 13-án (vasárnap) szünetelni fog a Mozi, mivel e napon lesz az ifjuság szüreti mulatsága.

— **Az Erdélyi Gazdasági Egyesület kiállításai.** Az „Erdélyi Gazdasági Egyesület” két-három évenként rendezni szokott nagy mezőgazdasági termény-, tenyészállat-és gép-kiállításokat a jövő év őszén tartják meg. Az egyesület elnöksége már most kikérte a föld-mívelésügyi kormányt a kiállítás és erkölcsi tá-mogatásáról. A kiállítás az eddigi összes nagyobb arányú kiállításoknál jóval nagyobbakn igér-kezik, mert, amint hírlak az 1913-ik évi gaz-dalkongresszus is ugyanabban az időben Kolozsvárról fogják megtartani.

— **1913-ban rövid lesz a farsang.** Rég volt olyan rövid farsang, mint a jövő évben lesz és a bálók, táncestélyek rendezésé-
gének nehéz dolguk lesz, hogy a rendezésre álló négy héten belül lebonyolítsák az összes farsangi mulatságokat. Január 6 lesz Vízkereszt, amikor kezdetét veheti a tánc, de már február 5 ére eszik Hamvaszszert és azzal kezdődik a bójt. Minőssze tehát négy szombat est áll rendelkezésre.

— **Albírói és telekkönyvvezetői állások megszüntetése.** Az igazságügyminiszterium jövő évi költségvetésében a f. évi VII t. c. rendelkezése szerint már megkezdődik az albírói és alügyési, valamint a telekkönyvvezetői állások megszüntetése. A jövő évben száz albírói állás megszüntetésével száz új VIII. fizetési osztályú bíró állás rendszeresítetik, amivel az albírói állások száma 374-ről 274-re csökken és a VIII. fizetési osztályban levő bírák száma 981-re emelkedik, ami 116,200 korona költségvetést tesz ki. Száz jegyzői állásnak önálló hatáskörrel való felruházása 10,850 korona költségvetést idéz elő. A segédtelkekönyvvezetői állások közül a költségvetés negyvenet szüntet meg egyelőre s helyébe 40 irodatisztai állást rendszeresít, míg 20 telekkönyvvezetői állás megszüntetése mellett 20 irodatisztai állást szervez.

— **Szüreti mulatság. A csikszeredai ipartestület és ifjusági önképzőkör 1912. évi október hó 13-án, az Európa szálloda nagytérképben az alakuló Casino felszerelésére zártkörű szüreti mulatságot rendez, mely a következő sorrendben fog lefolyni. 1. Délután 4 órakor Bachus fogadtatása az állomáson és diadal kocsin való bevonulása az Európa szállodába. Kedvezőtlen idő esetén a felvonulás elmarad. 2. Este. Zene nyitány. 3. A csőszleányok és csőszlegények bevonulása, énekekkel. 4. A sormagyar lejtése. 5. Ének. 6. A palotás lejtése. 7. A kisbíró kihirdeti a szüret kezdetét. 8. Szüret után tánc reggelig. Belépti-díj személyegy 1 korona 60 fillér. Családjegy 3 korona 50 fillér. Kezdeté este 9 órakor. — Ez alkalommal a következő személyek szerepelnek: Csőszleányok: Kalamár Rózsika, Filó Jolánka, Hancz Erzsike, Orbán Juliska, Adler Irénke, Petres Bertuska. Csőszlegények: Vencel István, Schönauser Vilmos, Dávid József, Wachtler M., Müller K., ifj. Kertész István. Kisbíró: Oláh Sándor. Főbíró: Bartha Gyula. Anyakönyvvezető: Gál István. Zsidók: Latzina Béla, Abraham János. Cigányok: Jakab János, Beke Antal, Kedves A.**

— **Dr. Székely Manó fogorvosi műteremben** és fogtechnikai laboratóriumában (Csikszereda Kossuth Lajos utca 5. szám) jótállás mellett készít 6 óra alatt kaucsuk lemezess (szájpadlással) és szájpadlással nélküli (aranyhid) fogorokat, arany koronákat és csapó fogakat. Javításokat azonnal eszközöl. Fogorvosi műtermét fogtechnikai laboratóriummal bővítette, a hol szakképzett fogtechnikus segédkezik állandóan.

Kultuszminiszter a tanítókért. Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter elrendelte, hogy az állami, községi és felekezeti tanítók egyéves önkéntesi katonai szolgálata ideje alatt teljes fizetésüket kapják és katonaszkadusok ideje az előléptetéseik idejébe beszámíttassék, viszont ezzel szemben a szorgalmi időre járó helyettesítési költségeinek viselésére kötelezhetők.

— **Gép, melyet a nap heve hajt.** A feltalálók régi álma egy olyan gépnek a konstruálása, melyben a mozgató erőt a nap mérhetetlen energiája szolgáltatja. Ez a kérdés most egy hatalmas lépéssel közelebb jutott a

megoldáshoz. Frank Schuman amerikai mérnök ugyanis hatalmas napdinamót konstruált. A készülék az összegyűjtött és felgyülemlett napenergia ipari célokra való felhasználásának gondolatán alapul s az erő maximum, melyet a gép kifejti kerek 1000 lóerő. A gépet Meadiban állították fel a most érdeklődéssel várják, hogy a gyakorlati életben beválják-e.

— **A ditrói birtokrendezés.** A több mint 20 év óta huzodó ditrói tagosítás és arányosítás e héten befejezést nyer. Általános ismeretes, hogy ezen nagyközség határa az összes tagosítás és arányosítás alatt álló községek között a legnagyobb volt. Tagosított birtokaikat a tulajdonosok már a nyár folyamán kirtokaikba vették, míg az erdő birtokbaadása most folyamatosan van és kétségtelen, — hogy e hét végére az is teljes befejezést nyer. Amidőn e hirt regisztráljuk, nem mulaszthatjuk el felemlíteni azt a tényt, hogy eljáró Demény Ferenc kir. ítélőtábla bíró dekrekes nagy munkát végzett azért, hogy a munka nagyságára való tekintettel is rövid 11 hónap alatt tető alá juttatta ugy a tagosítást mint az arányosítás nagyfotossagu ügyét.

— **Iskolakötelesek cselédek.** Cselédek, akik a 14-ik életévüket még be nem töltötték, az 1868. XXXVIII. t. c. 59. §-a értelmében iskolakötelesek. Ennélfogva figyelemzettel a szolgálatadók, hogy iskolakötelesek cselédjeiket azonnal írassák be valamelyik iskolába, mert ellenkező esetben a szolgálatadó ellen fenti -c. 4. §-a alapján a kihágást eljárás folyamatba tétetik.

NYILTTÉR.*)

Tánciskola megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy Csikszeredában tánciskolat nyitok. Főtörökvesem, hogy a tánc tanulók, mindkét nembeli ifjuság az illetlen minden szabályainban alapos oktatást nyerjenek, hogy majdan minden társaságban könnyedén mozoghassanak. A 8 ik évet meghaladtak általam vagy a házban, vagy a házon kívül nyerhetnek oktatást. Tanítanításra kerülnek a következő társas és kórtáncok:

Sormagyar és palotás, csárdás, francia négyes, rezgő polka, lengyelke, keringő (6 lépéssel), kreitzipolka, pas de quatre, grátion, grátioz boston (új tánc), boszton-keringő, nemesfehér-boszton, csilag boszton, mágnás boszton stb. A tanulók felvétele törtenik 2—4-ig és este a tánciskolában fél 8 órakor.

Filigran kézimunka tanítás.

Hölgyek, kik filigran virágokat, arany és ezüst bullionból bros és hajru, mellsokrokat és mindennemű papír virágok készítését, — továbbá női ruhat szabni és rajzolni, Viktoriá géphímzést és kockaszőnyeget öhajtanak tanulni, kéretnek, hogy ezek helyes elsajátítása iránt hozzám fordulni sziveskedjenek.

Szives pártfogást kér

Tisztelettel

Özv. Zsammé,

okl. táncutató.

Lakásom a csikszeredai főgimnáziumban.

*) E rovatban közöltékert nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Laptulajdonos: dr Nagy Benl.

huzott drótszállal

TÖR HETETLEN!

MAGYAR

SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK

Budapest, VI. Terezkörút 36.

1—10

Vételkötelezettség nélkül tekintse meg **SZÉKELY és RETI butorgyárosok** Marosvásárhely Széchenyi-tér 47.

állandó butorkiállításai!

Vidéki érdeklődők meghívására

— vételkötelezettség nélkül — személyesen mutatjuk be gazdag mintagyűjteményünket. —

Részletre áremelés nélkül!

A könyvpiac szenzációja!

Két hét alatt 45 000 példány fogyott el!

A Háztartás Könyvtára

Kipróbált receptek!

Szerkeszti: Kürthy Emilné.

1. Hús- és bójtí levelek.
2. Levesek való tészták és mellékételek.
3. Különböző előételek.
4. Tojás-ételek.
5. Marha, borjú- és sertés húss ételek.
6. Szárnyasok és szárnyas vadak.
7. Myul-, őz- és egyéb vadhusok.
8. Halak elkészítése.
9. Különböző főzelékek.
10. Gyúrott és kifőtt tészták.
11. Élesztős tészták és rétesfélék.
12. Torták könyve.
13. Sós és édes mártások.
14. Édességek és cukorkák.
15. Apró sütemények.
16. Különböző italok.
17. Józsi kenyérsütés.
18. Eegylaltok, kocsonyák, krémek.
19. Gyümölcs befőzés.
20. Zöldség, uborka stb. eltartása.

Egy-egy kötet ára csak 20 fillér.

Megrendelésnél elegendő a számok közlése. Egyes kötetek megrendelésénél 5 fillér pórtóra kiüldendő. Mind a 20 kötet ára bérmentve 4 korona. Szétküldés eskítés a pénz előleges beküldése ellenében.

„Háztartás” kiadóhivatala, Budapest, Eötvös-u. 36.

Szám 242—1912.

Árlejtsési hirdetemény.

Csikvármegye magánjavai igazgató-ságának 1018—1912. m. sz. rendelete alapján közhírré teszmem, hogy a magánjavak havasi területén:

1. Dragojásza mellett.
2. Fekete víz mellett alsócsutak paktánál;
3. Kiskilmicsesnél a veres borviz mellett.
4. Czibles völgy.
5. Szarazvölgy fején a Fejérhavas alatt.
6. Baraszövölgyben építendő hat csendőr laktanya építését vállalatba adom.

A csikszeredai kir államépítészeti hivatal kiszámítása szerint egy-egy laktanya vállalati díja;

- a) ács és asztalos munka 5505 kor.
- b) kőműves munkának 1805 kor.

egy laktanya díja összesen 7310 kor. A részletesebb feltételek, rajz- és egységár tervezetek a kezelőség irodájában Tölgyesen megtekinthetők.

Az árlejtsé megártását 1912. évi október hó 8-ikán delelőtt 9 órára tűzőm ki Tölgyesre, a keze óség irodájába.

Felhívom vállalkozni óhajtó ács, asztalos- és kőműves mestereket, hogy ajánlataikat a jelzett napi árlejtsési eljárásn szóval vagy írásban tegyék meg. Ajánlatokhoz egyenkint 50 korona, az egészre 300 korona bánatpézn lesz csatolandó.

Csikvármegye magánjavainak kezelősége.

Gyergyótölgyes, 1912. évi október hó 1-én.

Köllő János,
gazdatiszt.

787—1912. sz. végreh.

Arverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bír. végrehajtó ezennel köz-hírré teszi, hogy a csikszeredai bír. járásbíró-ságunk 1912. évi V. 778. számú végzése folytán dr. Kaufman Gyula ügyvéd által képviselt ifj. Ulman Izidor végrehajtató részére végrehajtást szenvedő ellen 42 korona 62 fill. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 1528 koronára becsült ingóságokra a csikszeredai bír. járásbíró-ság 1912. V. 778. számú végzésével a további eljárás elrendel-tetvén, annak az alap- és felülfoglaltatúk követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna, a végrehajtást szenvedő lakásán Csikszereda-ban leendő megtartására határidőül **1912. évi ok-tóber hó 14. napján délután 3 órája** ki-tüntet, amikor a bíróság lefoglalt ingók és pedig butorok stb. stb. a legtöbbet igények készpénz-fizetés mellett, szükség esetén becsárán alul is el fognak adni.

Felhívatomk mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételéről a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, amennyiben részükre a foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldötté írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák, mert különben csak a vételár fölöslegére fognak utaltatni.

Kelt Csikszeredában, 1912. évi október hó 1. napján.

Molnár Sándor,
bír. végrehajtó.

Szám 1906.

Árverési hirdetmény.

Alóliirt község előljárosága közhírré teszi, hogy a néhai Kálnoki János kis-koru árvái tulajdonát képező, a község legfogalmasabb pontján levő 590 □ öl kiterjedésű belsőtelket, s a rajtalevő s 4 szobát és 2 kamrát magában foglaló házzal együtt Várdotfalva község-házánál 1912. évi október hó 12-én délelőtt 8 órakor a legtöbbet igények elfogja adni. Kikálírtás ár 4600 korona mely összegnek 10%₁₀₀-léka bánatpénzképpen leteendő, utóajánlat nem fog tekintetbe vétetni.

Várdotfalva, 1912. szeptember hó 28 án.

Pálffy András, Márkos Dénes,
jegyző. k. bíró.

Elvem nagy forgalom és kevés haszon.

ÉRTESÍTÉS. Felhívom a figyel-mőt a t. butor- és varrógép vásárló közönségre, hogy bárki mielőtt butort és varrógépet vá-sárolna ne mulassza el raktáromat meg-tekinteni, hol az összes raktáron levő butorokat, ugymint:

ebédlő-, háló-, szalon- és irodai berendezések, bór-garnitúrák, diványok és madracok

minden kivitelben és rendkívüli nagy választékban, valamint

a legjobb gyártmányu varrógépek, kerékpárok, gramafonok és lemezek

melyek igen jutányos árban és kedvező fizetési feltételek mellett lesznek elár-sítva. Minden tőlem vásárolt varrógépért 8 és 10 évi jótállást vállalok. Varró-gépeket 27 forinttól, gramafonokat 20 fo-rinttól és kerékpárokat 55 forinttól fon-nebb árusítom. Varrógépek, kerékpárok és gramafonokhoz mindenféle alkatrészek kaphatók. Javításokat a legjutányosabb — árért eszközök jótállás mellett.

Tisztelettel:

ACKERMANN IGNÁCZ
— Butor- és varrógép nagyraktára. —
Csikszereda, Kossuth-utca 9 szám.
(Lukács Juliska-féle hérpalota.)

Mindenféle asztalos-, kárpitos- és díszítőmunkákat elvállalok

Törvényesen bejegyzett véltősz.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Kinek drága az egészsége

és pénzt nem akarja hiábavaló dolgokra kidobni, az saját érdeké-ben cselekszik, ha legalább egyszer-kétszer kipróbálja a világhírű

Oroszlán Menthol Sósorszeszt

a háziszerek királyát.

Kapható 44 fill. 1.40 és 2.20 K eredeti üvegekben.

Főelárúsítás:

KELLER ISTVÁN gyógyszer-tárában az „ATTILÁHOZ”.**Csikszentmártonban és Tusnádfürdőn.**

Csusz, kövénny, reuma, szaggatás, nyilalás, oldalszurás, keresztcsontfájás, derékoldal- vagy hátfájás, izom- és inbántalmak, kar- és lábgyengeség, merev végtagok és ujjak, görcsök, továbbá hűlés, megfázás, vagy légnyuzamból származó bajok azonnal enyhülnek az Oroszlán Menthol Sósorszeszt használata által. Ha a fájó testrészt a dörzsölést nem tűri, egy borogatást alkalmazunk. Fogfájás, fejfájás, fejszaggatás, hajhullás, idegesség, bágyadtság, kimerültség általános gyengeség eseteiben kivesse el a fel a valódi Oroszlán Menthol Sósorszeszt. Torokfájás, rekedtség, gégehurut, influenza nátha ha fellép, úgy emlékezzék az Oroszlán Menthol Sósorszesztre, mely a legkitünőbb és legerőteljesebb háziszerek. Ezer és ezer más esetekben is kitünő sikerrel lesz az Oroszlán Menthol Sósorszeszt használva. Minden egyes üveghez bő használati utasítás van mellékelve. Sok ezer hálaírat tanusko-dik róla, hogy az Oroszlán Menthol Sósorszeszt az emberiség jótévedője.

10—52

**HALLÓ! ÉRTESÍTÉS. HALLÓ!
Építési anyagraktár, vasbeton, műkö- és cementárugyár.**

Tudomására adom a nagyérdemű közönségnek, hogy Csikszeredában, a Kossuth-Lajos-utca 48. szám alatt nagy építési anyagraktárt rendeztem be s azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a nagyérdemű fogyasztó közönség részére min-dennemű építési anyagot jó és pontos kiszolgálás, olcsó árak mellett eszközölök.

Állandó nagy raktárom van:

Mész darabos és oltott. **Portland-cement** friss és legkitünőbb minőségű. **Gipsz** staka-tur és szobrász. **Nád** fűzve stakaturokra és egyéb fák eltakarására. **Valodi aszfalt fedellemez** többféle minőségben. **Kollarit bórlemez**, mazolást nem igényel, kizárólagos eladása. **Aszfalt elszigetelő lemez** és kaucuk-aszfalt nedves falak és lakások szá-razza tetejéhez, kátrány és carbolineum fák telítésére, gomba és rothadás ellen. **Azbeszt pala** igen könnyű és tartós. Teljes fűdéseket elvállalok. **Vasgerendák** bár-milyen meret szerint. **Hornyolt cserép** agyagból. **Vakolat kőpor**, Schamotte tüzálló téglá és föld stb., mindennemű építési és műszaki anyag.

CEMENTÁRU-GYÁR.

Kutkarikák betonból 80—100, 120, 150—200—300 és 400 méter átmérőjű kutak-hoz, ezek készítését is elvállalom süllyesztő rendszerrel, nagyobb kutak építését, gőzüzemű berendezéssel készítek magas vízállások megadására. **Cement-cserép** több-féle színben, betonesövek, hidak és átvezetők készítése. **Beton- és műkölepcsők**, szí-nes járda és burkolati cementlapok gyártása és elhelyezése. **Itató- és etetővalók** min-den nagyságban. — **Blok üres téglá**, különösen alkalmas istállók és gabonásoknak. **Virágvázak** és talpazatok csinos kivitelben. **Kályha alatét lemezek. Kemény- és fal-fedőkövek.** Mindennemű beton- és cementipar-vállalat, granit-terasso beton stb. burkolatok készítése stb. stb. **Nagybani eladásoknál megfelelő engedmény.** A nagyérdemű fogyasztó közönség nagybecsű bizalmával és rendeléseivel felkeresni sziveskedjék.

Gyárak és raktárak: Csikszereda, Ujtonád és Kézdivásárhely.

Szíves támogatást kér kiváló tisztelettel:

Nagy Mihály Sándor építész, Csikszereda.

42—52

Üzlet megnyitási jelentés.

Van szerencsénk a n. é. közönséget ez uton is értesíteni, hogy Csikszeredán, Apaffy Mihály-u. 4 sz. a. fióküzletet nyitottunk és kérjük t. vevőinket, hogy eredeti Singer varrógépekben, varró-gépalkatrészekben, tűkben és varrógép-aljban beálló szükségletüket fenti üzletünkben fedezni sziveskedjenek. — Cégünk a n. é. közönség szíves jóindulatába ajánlván, maradtunk teljes tisztelettel:

SINGER CO. VARRÓGÉP RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Ezen cégről ismerhetők fel azon üzletek, — amelyekben „SINGER“ varrógépek árusítatnak Gépeink nem szorulnak ajánlatra, csak arra keli figyelni, hogy megfelelő helyen vásároltassanak.

Figyelemztetés: Az összes más üzletek által „SINGER“ név alatt forgalomba hozott varrógépek egyik régebbi szer-kezetnek után készültek, ame-lyek újabb családi gépeink mö-gött szerkezetben, szolgáltatási képességben és tartósságban is messze elmaradnak. 6—52

Ha olcsón és jól akar vásárolni tessen próbát.